

Sjónarmið:

Víst er talan um reella lönarhækking til tingmenn

– Tað er prógvað, at tingið heilt tilætlað hevur givið til kenna mótvægis landsstýrinum, at tað nýtist ikki at fylgja lögtingslógum sum ikki passa landsstýrinum. Hetta er gjørt, hóast tingið hevur vítað, at lögmaður hevur villeitt tingmenn. Tað sigur heldur ikki einki um andstøðuna, at hon kann lata sær slíkt fara aftur við borðinum, sigur Óli Jacobsen. Sosialurin hevur biðið hann um hesi sjónarmið:

Tað var ikki lætt at siggja hvørt Jóannes Eidesgaard skemtaði ella tosaði í álvara, tá hann var í SVF aftaná samtyktina um hækkanina av lögtingsmannalønunum. Hann segði nakað soleiðis, at tá vit nu kortini skuldu laga okkara samfelag til at gerast fullveldi kundu vit eins væl byrja við at »til-laga« lögtingsmannalønirnar. Men hvørt hetta var skemt ella álvara kann metast um, tá hugt verður eftir mannagongdini í hesum máli.

Mótsatt øllum øðrum fjølmiðlum fara vit at geva hesum máli eina nágreiniligi viderð, sum skal geva lesaranum eina **retta** mynd av málinum.

Sum kunnugt fekk ein serfrøðinganevnd til uppgávu at meta um uppskotið hjá formannskapinum. M.a. skuldi uppskotið sammetast við skipanirnar í okkara grannalondum serstakliga í Danmark og Íslandi. Fyrsti spurningur ein kann seta, hví tað ikki eins væl skuldi sammetast við víðurskiptini í Grønlandi og Álandi, sum bæði hvat fólkatali og stýrisskipan víðvíkur kunnu sammetast við Føroyar. Hetta hevur nevndin eisini gjørt, uttan at hetta er komið fram í nokrum fjølmiðli. Samb. hesi uppgævd var tingmannalønin í 1995 í Grønlandi kr. 19.370 og í Álandi kr. 13.223 um mánaðin. Sjálfv. í Íslandi var hon bert kr. 18.390, sammett við kr. 25.000 sum okkara lögtingsmenn ætla sær. Men hetta hevði ongan áhuga í víðgerðini.

Hvussu við landsstýrismonnum?
Eitt annað áhugavert element í hesum er, at nú er beinleiðis staðfest, at ein lögtingsmaður væl kann for-

vinna meira enn ein landsstýrismaður. Ein landsstýrismannaløn man liggja um kr. 32.000. Ein tingmaður í almennum starvi kann nú varðveita eitt hálvt starv. Er hansara inntøka av hesum t.d. kr. 18.000 um mánaðan kemur hann nú at fáa kr. 34.000 í beinleiðis inntøku. Hesum kann ein ikki bjóða einum landsstýrismanni, so næsta stigið má vera at hækka lønirnar hjá landsstýrismonnum!

Fáa endurgjald fyrri longu endurgoldan kostnað

Ein hevur ikki heilt lætt við at skilja serfrøðinganevndina. Hon kom til ta niðurstøðu, at kostnaðarendurgjaldið hjá tingmonnum, sum ikki búgva í Havn, var ov høgt og mælti til at lækka tað. Samstundis kemur hon við einum heilt nýggjum endurgjaldi til tingmenn, sum var fullt endurgjald fyrri tilmældu lækkanina, og var hetta eitt nýtt kostnaðarendurgjald, sum gjordist kr. 24.000 skattafrítt pr. ár. Hetta skal vera til at gjalda telefon, fax, postgjald og internet, røkt av valdomi, kunning um tað sum hendir í Føroyum og uttanlands og útreiðslur av at »føra tinglimin fram«.

Her er tingnevndin so snild, at citera beinleiðis úr álitinum hjá serfrøðinganevndini víðvíkjandi hesum endurgjaldi, soleiðis at tingnevndin ikki skal hangast upp hesar grundgevingar, sum tingmenn vita ikki eru haldbarar. Løgtingsformaðurin hevði sjálfur skotið upp kr. 6.000 til hetta endamálið, og tað má tykjast meira enn lógið at serfrøðinganevndin kann ferðalda eina upphædd skotna upp formannskapinum, sum fyrst og fremst kennir víðurskiptini og sum í hvussu er ikki

kann leggja undir at gera ov lítið í spurningum um samsýningar til lögtingsmenn.

Tað sum kann sigast um hetta er annars:

1. Tingmenn hava ikki nevndu upphædd í útreiðslum av sínum tingarbeiði. Tað kann vera nevnt, at í 1995 varð met, at fríatælfonin hjá landsstýrismonnum kostaði kr. 1.000 um mánaðan. Og teir hava ein telefonortv sum er fleiri ferðir tí hjá einum tingmanni.

2. Løgtingið rindar longu sum er ein stóran part av teimum »samskiptsútreiðslum« sum tingmenn hava. Hvørt flokshóli hevur telefon og teldu. Tað sama hevur hvørt fundarhóli eins og tingmenn hava atgongd til fax í tingið. Sjálfv. jólakort hjá tingmonnum, sum teir senda vegna sitt starv, verða goldin av lögtinginum.

3. Tá tingmenn nú fáa eyka samsýning fyrri at røkja sitt valdomi og at »føra seg fram«, kann verða nevnt, at hetta verður longu goldið av tinginum gjøgnum játtanina til politiska upplýsing, sum júst í ár er hækkað úr 2,5 mill. í 3 mill. Henda játtan er júst samb. avvarðandi lóg ætlað til »rakstur av einum politiskum flokki«. Tí er tað heilt greitt, at tingmenn nú skulu fáa eyka fyrri útreiðslur sum teir longu frammanundan fáa endurgoldið á figgarlógini. Tað er ikki víst, at serfrøðinganevndin veit av hesum. Men hetta veit tingnevndin. Tað kann verða nevnt, at hvør tingmaður kann fáa sín part av játtanini til politiska upplýsing goldið sær sjálvum, og tí hevur hann frammanundan fullan dekning fyrri tær nevndu útreiðslurnar.

4. Í hesum sambandi er tað áhugavert at sammata

tann studning sum annars verður latin til politiskt virksemi í Føroyum og í Danmark. Stuðulin í Danmark er 19 kr. pr. atkvøðu hjá hvørjum flokki. Í Føroyum er hann kr. 110 pr. atkvøðu. Limir í fólkatinginum fáa hálvan skrivara í part. Um vit rokna hann sum politiskan stuðul er virðið av honum hægst 1/4 mill. Hetta merkir, at føroysku flokkarnir fáa eftir reglunum í Danmark helst minni enn 1 mill. meðan teir fáa 3 mill. eftir føroysku reglunum ella triggjar ferðir so nógv. So tað er púra ógrundað, at fara at geva tingmonnum fleiri túsund kr. aftur um mánaðan fyrri tlf. og frimerki!

Einvegis sammetingar

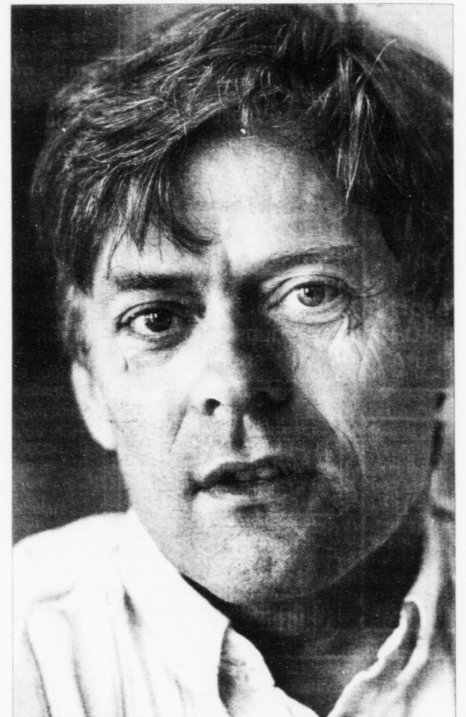
Tað eru komnar fram fleiri sammetingar í hesum máli, sum einvíst hava stuðlað áhugamálinum hjá lögtingsmonnum. Umframt politisku upplýsingina kann fylgjandi sammeting gerast við donsku víðurskipti sum draga hin vegin:

1. Nú fáa lögtingsmenn eina løn sum kann sammetast við ein fólkatingsmann tá hædd verður tikin fyrri munir í lønarlagnum annars. Okkara tinglimir eru nú teir næst hægst løntu í teimum 8 norðurlendsku tingunum.

2. Fólkatingið lóggevur fyrri einum fólkagrundarlag sum er 100 ferðir størri enn tað føroyskt.

3. Tað er ein fólkatingslimur fyrri 25.000 danir og ein lögtingslimur fyrri hvørjar 1.500 føroyingar. Lutfallið er 1:17.

4. Fólkatingið hevur lóg-gávvald á øllum okjum, meðan lögtingið í fleiri ár framvívir kemur at hava lóg-gávvald á avmarkaðum lóg-gávukjum.

Óli Jacobsen visir á, at tingmannalønin í Íslandi er 18.390 krónur, í Grønlandi 19.370 krónur og á Álandi er hon 13.223 krónur

Hevði tingið so av illum virkað sum eitt ting

Øllum hesum kundi kanska verið borið yvir við um lögtingið hevði prógvað, at tað veruliga roynir at virka sum eitt ting eigt at virka. Tað er beint mótsatt. Høvuðsuppgávan hjá lögtinginum er 1. at gera lóggevandi 2. at hava eftirlit við, at landsstýrið veruliga fylgir teirri lóg-gávu sum lögtingið hevur samtykt. Hesin tydingarmikli parturin av virkseminum hjá lögtinginum virkar als ikki. Tað er prógvað, at tingið heilt tilætlað hevur givið til kenna mótvægis landsstýrinum, at tað nýtist ikki at fylgja lögtingslógum sum ikki passa landsstýrinum. Hetta er gjørt hóast tingið hevur vítað, at lögmaður hevur villeitt tingmenn. Tað sigur heldur ikki einki um andstøðuna, at hon kann lata slíkt fara framvið

borðinum. Onkur orsök man vera fyrri tí!

Stórt sæð einasta nýskapin hjá verandi formannskapi er, at nú skal ávístur tingmaður ikki kallast Heini í Kunoy men Heini O. Hein-esen. Og Hendik Old sleppur ikki longur at nýta sitt gamla nummar ikki at lást at vita, at talutiðin er farin!

Niðurstøðan

Tað er eingin ivi um, at lögtingsmenn hava játtað sær eina lönarhækking sum 2,5 mill. Bytt uppá 32 tinglimir eru hækkingin kr. 78.000 ella kr. 6.500 um mánaðin. Afturat hesum er vinningurin av skattafríum veitingum sum ikki eru grundaðar á veruligar útreiðslur.

Sanniliga eitt virðiligt fyrsta stig í tillagingini til fullveldið.

Óli Jacobsen

Óli Jacobsen: Sera ivasamt við 2.000 skattafríum krónum

Dokumentation:
Hetta er brot úr áliti 2 frá tingnevndini mannað av formannskapinum í tinginum saman við umboði fyrri hvønn flokk.

Tað mest ivasama í hesum uppskoti eru tær kr. 2.000 um mánaðan til telefon, frimerki v.m. Her er nevndin so snild, at hon leggur ikki sjálv navn til grundgevingarnar fyrri hesum sum nevndin veit eru skeivar. Tí verður bert citerað úr álitinum hjá undirnevndini.

ad 2) Hetta er ein heimild til

Lögtingsins Formannskap at gera av, at tingmenn, sum búgva ella kunna haldast at hava fast tilhald í Tórshavn, hóast teir eru skrásettir í fólkavirgiltinum í einum valdomi, har teir eru valdir, fáa sum endurgjald fyrri eykaútreiðslur ferða- og dagpening í 50 dagar árliga.

ad 3) Undirnevndin mælir til at geva eitt slíkt iskoyti og skrivur um hetta í áliti sínum: »Umframt ferða- og livikostnaðin, hava tinglimir ein ávisan

kostnað, sum er beinleiðis tengdur at hesum serliga starvinum. Tað er fyrst og fremst samskiptskostnaðir (telefon, telefax, postgjald og internet), harafturat skal valdomið røkjast, neyðugt er at fylgja sera væl við í tí, sum hendir í Føroyum, og eisini í londunum rúndan um okkum umframt

møguliga eisini í meiri fjar-skotnum londum. Eisini eru meiri individuellar kostnaðir, sum eru tengdir at, hvussu

tinglimurin ynskir at føra seg sjálfan fram. Hesir meirkostnaðirir eru truplir at staðfesta, tí teir eru sera ymskir frá persóni til persón. Her vilja vit mæla til, at allir tinglimir fáa eitt ávíst skattafrítt kostnaðar-iskoyti til hesar kostnaðirnar, sum eru serligir fyrri júst hetta starvið. Ein upphædd uppá unleið kr. 25.000 árliga, meina vit, er á leið tað, sum hetta kann kosta«.

ad 4) Tingmenn skulu leggja

tingessin frá sær, tá teir gerast landsstýrismenn, og vanligt hevur eisini verið fyrr at gera hetta. Tað kann fáa avleiðingar fyrri starvsaldurin, tá tað snýr seg um at náa tey árin, sum krevjast fyrri at fáa eftirløn, áðrenn tingmaður verður 67 ár. Skotið verður tí upp, at tíðin sum landsstýrismaður telur við í hesum hóp. Hetta fer onga avleiðing fyrri støðina av eftirlønini.